

Beslutningsforslag nr. **B 118**

Folketinget 2019-20

Fremsat den 27. februar 2020 af Pernille Vermund (NB), Peter Seier Christensen (NB),
Lars Boje Mathiesen (NB) og Mette Thiesen (NB)

Forslag til folketingsbeslutning

om ophævelse af offentlighedslovens ministerbetjeningsregel

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2020 at arbejde for markant mere åbenhed hos myndighederne ved at fremsætte lovforslag om ophævelse af ministerbetjeningsreglen i offentlighedsloven.

Bemærkninger til forslaget

Offentlighedsloven bør ændres, så der skabes markant mere åbenhed hos myndighederne. Åbenhed var udgangspunktet i den tidligere offentlighedslov, og sådan bør det være igen.

En lang række praktisk vigtige typer af dokumenter, f.eks. udkast til talepapirer, pressemeddelelser, udkast til besvarelser af folketingssspørgsmål, redegørelser, idékataloger og handlingsplaner, kan efter den såkaldte ministerbetjeningsregel som udgangspunkt uden videre undtages fra aktindsigt, selv om de er udvekslet mellem forskellige myndigheder, jf. offentlighedslovens § 24, stk. 1, der siger, at retten til aktindsigt ikke omfatter interne dokumenter og oplysninger, der udveksles på et tidspunkt, hvor der er konkret grund til at antage, at en minister har eller vil få behov for embedsværkets rådgivning og bistand, mellem et ministeriums departement og dets underordnede myndigheder eller mellem forskellige ministerier. Der gælder forskellige – underordnede – undtagelser til dette, jf. bestemmelsens stk. 2 og 3. Ingen af disse undtagelser er efter forslagsstillernes opfattelse egnet til at opveje den mørklægning, ministerbetjeningsreglen har medført.

Før indførelsen af ministerbetjeningsreglen, der trådte i kraft den 1. januar 2014, var udgangspunktet det modsatte. Her kunne aktindsigt i de nævnte typer af dokumenter kun begrænses i det omfang, der f.eks. var tale om dokumenter udarbejdet til brug for møder mellem ministre, eller det konkret kunne påvises, at hemmeligholdelse var påkrævet til beskyttelse af den politiske beslutningsproces.

Reglen i offentlighedslovens § 14 om meroffentlighed, hvorefter myndighederne i forbindelse med behandlingen af anmodninger om aktindsigt har pligt til at overveje, om der kan gives aktindsigt i videre omfang, end hvad der følger af lovens undtagelsesbestemmelser, imødekommer efter forslagsstillernes vurdering ikke behovet for åbenhed og anvendes ikke i det omfang, der var forudsat, da offentlighedsloven blev vedtaget i 2013. Forslagsstillerne bemærker herved, at ombudsmanden i sin egen drift i undersøgelsen af oktober 2016 konkluderede, at princippet om meroffentlighed hverken helt eller delvis har imødekommet konsekvenserne af ministerbetjeningsreglen set i forhold til retstilstanden efter den tidligere offentlighedslov (»Egen drift-under-

søgelse om ministerbetjeningsreglen og meroffentlighed«, 2016-43, Folketingets Ombudsmand, den 5. oktober 2016).

Ombudsmanden har endvidere i undersøgelsen af oktober 2016 konkluderet, at ministerbetjeningsreglen i offentlighedslovens § 24 har ført til »væsentlige indskrænkninger i retten til aktindsigt« (»Ministerbetjeningsregel har ført til væsentlige indskrænkninger i retten til aktindsigt«, Nyhed fra Folketingets Ombudsmand, den 6. oktober 2016 og »Egen drift-undersøgelse om ministerbetjeningsreglen og meroffentlighed«, 2016-43, Folketingets Ombudsmand, den 5. oktober 2016). Dette er, på trods af at ombudsmanden også konkluderede, at bestemmelsen anvendes juridisk korrekt. Det er derfor ikke embedsværkets anvendelse af ministerbetjeningsreglen, der er problemet. Det er selve ministerbetjeningsreglen, der er problemet.

Ministerbetjeningsreglen har utvivlsomt medført, at det er blevet vanskeligt – og i nogle tilfælde umuligt – for den danske journaliststand at afdække vigtige sager. Af konkrete eksempler kan fremhæves sagen om overbetaling af privathospitaler, dokumenter til dokumentaren »Den Hemmelige Krig« og statsløsesagen (Der henvises til lovforslag nr. L 144 (folketingsåret 2012-13) – svar på spørgsmålene nr. 33, 129 og 132). Et muligt aktuelt eksempel er aktindsigt i beregningsgrundlaget for udligningsreformen, hvor borgmester i Helsingør Kommune Benedikte Kiær har søgt om aktindsigt i beregningsgrundlaget.

Tanken bag indførelsen af ministerbetjeningsreglen var, at reglen skulle føre til bedre rådgivning fra embedsmændene og dermed bedre lovgivning. Der er dog efter forslagsstillernes opfattelse ingen holdepunkter for at tro, at ministerbetjeningsreglen fører til andet end mørklægning.

Genetableringen af borgernes adgang til indsigt i helt centrale dokumenter fra myndigheder er af særlig vigtighed, fordi ingen minister må kunne skjule det fulde grundlag for de beslutninger, ministeren tager på vegne af folkestyret.

Med dette beslutningsforslag pålægger Folketinget derfor regeringen inden udgangen af 2020 at fremsætte et lovforslag om ophævelse af offentlighedslovens ministerbetjeningsregel.

Skriftlig fremsættelse

Pernille Vermund (NB):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af offentlighedslovens ministerbetjeningsregel.

(Beslutningsforslag nr. B 118)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.